

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

Oudenaarde, Gentiel Antheunisplein 1

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°. 24

ONDERDEEL PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE

BODEM

Bureaustudie

De Smaele Bart & Pieters Hadewijch

2017

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
1.1	Administratieve fiche	3
1.2	Omkadering van het onderzoek	5
2	GEMOTIVEERD ADVIES	6
2.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	6
2.2	Impactbepaling van de geplande werken	6
2.3	De waardering van de site.....	7
2.4	Bepaling van de maatregelen	8
3	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN.....	9
3.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	9
3.2	Onderzoeksstrategie en -methode.....	9
3.3	Onderzoekstechnieken	10
3.4	Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.....	10
3.5	Randvoorwaarden.	10
4	BESLUIT	11
5	LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN.....	12
6	LIJST VAN FIGUREN.....	13

1 INLEIDING

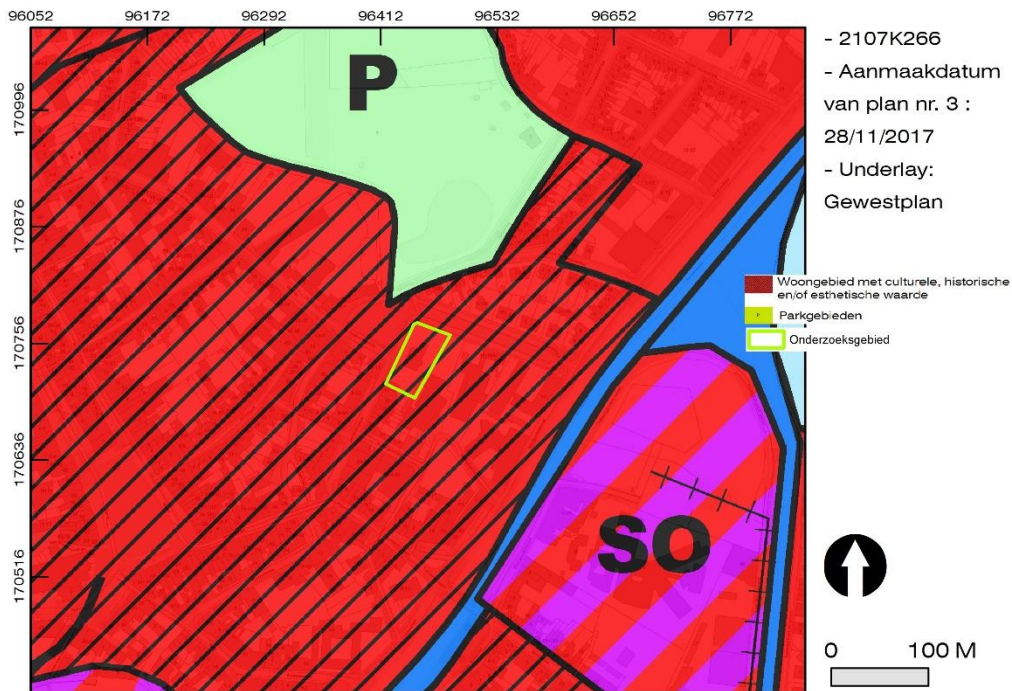
1.1 Administratieve fiche

Projectcode Onroerend Erfgoed	2017K266
Projectgebied	Oudenaarde, Gentiel Antheunisplein 1
Grootte projectgebied	2593,5 m ²
Ligging	Oost-Vlaanderen, Gemeente Oudenaarde, Gentiel Antheunisplein 1
Lambert 72-coördinaten (m)	(NO): X: 96483,547 x Y: 170764,029 meter (ZW): X: 96416,547 x Y: 170764,029 meter
Kadaster	Afdeling: 1
	Sectie: B
	Percelen: 3/02G24, 3/02I27, 3/02N37
Initiatiefnemer	Hilde De Martelaere architectenbureau Doornplasstraat 85, 9031 Drongen
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Interne projectsigle Hembyse Archeologie	OUD-GAP
Type onderzoek	Archeologienota met uitgesteld traject
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2017
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2017. <i>Archeologienota naar aanleiding van de uitbreiding van een kantoorgebouw aan het Gentiel Antheunisplein te Oudenaarde</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 24, Gent.
Termijn van het onderzoek	7 werkdagen
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Hadewijch Pieters/erkend archeoloog/veldwerkleider Bart De Smaele/erkend archeoloog Hembyse BVBA/erkend archeoloog
Gecontacteerde regiospecialisten	Johan Deschieter (PAM Velzeke) Ruben Pede (SOLVA)
Resultaten	13 ^e - 19 ^e eeuwse stadsomwalling, 20 ^e - eeuwse bebouwing
Aanbeveling	Prospectie met ingreep in de bodem
Bewaarplaats archief	Hembyse Archeologie
Van toepassing zijnde Onroerenderfgoeddepot	Het onderzoeksgebied valt binnen het werkingsgebied van het Archeodepot Velzeke (pam)
Opmerkingen	Nvt.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

1.2 Omkadering van het onderzoek

In het najaar van 2017 werd aan Hembyse Archeologie gevraagd een archeologienota op te maken voor de geplande uitbreiding van een kantoorruimte aan het Gentiel Antheunisplein 1 te Oudenaarde.

5

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied op het gewestplan, aanmaakschaal 1:1.

De archeologienota bestaat in zijn geheel uit drie onderdelen: een privacyfiche (niet publiek beschikbaar), een verslag van resultaten en een programma van maatregelen.

In onderstaand onderdeel wordt gemotiveerd waarom geen verder onderzoek geadviseerd wordt.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

2.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het uitgevoerde vooronderzoek is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bestaat dus louter in de vorm van een bureauonderzoek.

Dit bureauonderzoek kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend
- reeds verstoorde zones zijn in kaart gebracht
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- er is een inzicht verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, waardoor de potentiële impact op het bodemarchief duidelijk is geworden
- er werd een visuele inspectie van het projectgebied uitgevoerd zowel met het oog op het bepalen van de verdere onderzoeksstrategie als voor het registreren van relevante archeologische en landschappelijke indicatoren
- er werden controleboringen uitgevoerd, waarvan de data in het verslag van resultaten zijn opgenomen.

Het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het projectgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen – enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

6

2.2 Impactbepaling van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit verschillende elementen.

- De afbraak van de bestaande uitbouw
- Het opbreken van de bestaande parkeerzone
- Het aanleggen van paalfunderingen (32 zolen met een lengte van 11,5 à 13,5 meter), nutsleidingen en rioleringen, inclusief septiek, regenwaterput en infiltratiebekken
- Nieuwbouw van kantoorruimte en zorgshop (één bouwlaag)
- Aanleg van twee parkeerplaatsen en toegangswegen
- Bouw van een overdekte fietsenstalling

Gelet op de mogelijke verstoring van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed dienen – enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- maatregelen genomen te worden ten einde deze archeologische sites vast te stellen, te registreren en waarderen, en te behoeden van vernietiging.

Deze maatregelen worden in §3. *Programma van Maatregelen* besproken.

2.3 De waardering van de site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

1. het onderzoeksgebied doorsneden wordt door de 13^e-eeuwse stadsomwalling en de bijhorende vestinggracht. In de eerste helft van de 19^e eeuw werden de vesten geslecht en de gracht gedempt. Het projectgebied kende vervolgens een gebruik als landbouwgrond tot het in het eerste kwart van de 20^e eeuw zijn huidige uitzicht, met Villa Buitenhof, verkreeg.
2. Op basis van de controleboringen blijkt dat er sprake is van dikke ophogingspakketten die gekenmerkt worden door een zeer puinrijke vulling. De dikte van deze pakketten schommelt tussen minimaal 1,30 meter en 2,00 meter: dieper boren was immers niet mogelijk ten gevolge van puinpakketten enerzijds en de stand van het grondwater anderzijds.
3. Op basis van eerder archeologisch onderzoek naar de middeleeuwse stadsomwalling elders in de stad werd vastgesteld dat deze 19^e-eeuwse puinpakketten reiken tot een minimale diepte van 9m ten opzichte van de TAW, wat voor het projectgebied betekent dat eventueel aanwezige archeologisch relevante niveaus zich op een minimale diepte van 4m onder het huidige maaiveld bevinden.
4. Op basis van dieptesonderingen kon worden vastgesteld dat deze puinpakketten zich bevinden tot op een diepte van 1,70 tot 2,60 meter onder het huidige maaiveld, en dat de onderliggende laag gekenmerkt werd door aanvullingen die als grachtvulling geïnterpreteerd kunnen worden. De basis van deze grachtvulling bevindt zich op een diepte van minimaal 4,60 meter onder het huidige maaiveld, waardoor eventueel aanwezige archeologisch relevante niveaus zich dieper dan 4,60m onder het huidige maaiveld bevinden.
5. De geplande werkzaamheden beperken zich tot een oppervlakte van 800m². Bovendien wordt het gebouw (met slechts één bouwlaag) gefundeerd op paalfunderingen waardoor de funderingsplaat wordt aangelegd binnen de gekende verstoringen. De aanleg van de

paalfunderingen brengt echter wel een verstoring mee van het dieper liggende bodemarchief.

6. Rekening houdende met deze beperkte oppervlakte, een veiligheidsmarge ten opzichte van de bestaande bebouwing en het werken in talud teneinde op een veilige manier het archeologisch niveau te kunnen bereiken, wordt de totale oppervlakte van de proefsleuven of proefputten dermate beperkt dat eventueel aangetroffen archeologische sporen niet in een ruimere context geïnterpreteerd kunnen worden. De noodzakelijke noordoost-zuidwest oriëntatie van de sleuven (om de gracht dwars te kunnen couperen) zou niet toelaten om een zich te krijgen op de volledige gracht (die zich deels onder het bestaande en te behouden gebouw bevindt). Naar analogie met ander archeologisch onderzoek, zowel binnen als buiten de stad Oudenaarde, kan gesteld worden dat de kostprijs en de impact op de draagkracht van de grond niet opweegt tegenover het beperkte kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied.

Op basis van deze data kan worden gesteld dat de kans op de aanwezigheid van goed bewaarde archeologische sporen en structuren zeer laag is en beperkt blijft tot een klein oppervlak. Bijgevolg zullen eventueel aanwezige archeologische sporen niet in een ruimere archeologische context geïnterpreteerd kunnen worden. De site moet dus beschouwd worden als historisch waardevol, maar archeologisch niet waardevol.

2.4 Bepaling van de maatregelen

Het volledige projectgebied zal door de geplande werken worden verstoord, waardoor een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is.

Gezien het feit dat het verslag van resultaten aangetoond heeft dat de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen zeer laag is, worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht.

3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de bureaustudie was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch potentieel van het projectgebied, alsmede de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de verwachting met betrekking tot alle periodes zeer laag is. Bijgevolg worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht en dienen geen verdere onderzoeksvragen te worden gesteld.

3.2 Onderzoeksstrategie en -methode

De onderzoeksstrategie wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. Onderstaande tabel geeft de mogelijke onderzoeksmethodes weer.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Kan aanvullende historische informatie over het onderzoeksgebied aanleveren, maar biedt geen meerwaarde voor de archeologische verwachting van het projectgebied.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Grondradar of weerstandsmeting is de facto mogelijk op een beperkte oppervlakte (17%) maar zal worden vertroebeld door puinpakketten. Hoge kostprijs.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	De site is deels bebouwd en verhard. Weinig efficiënt voor het opsporen van sporensites.
Landschappelijke boringen	NEE	JA	NEE	NEE	Niet noodzakelijk, er zijn controleboringen uitgevoerd.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Er zijn geen concrete aanwijzingen voor de aanwezigheid van steentijdartefactsites binnen het projectgebied. Tevens weinig effectief voor het opsporen van grondsporen.
Proefsleuven/ proefputten	NEE	NEE	NEE	NEE	Zeer lage kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen. Hoge logistieke kosten voor het gebrek

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
					aan kenniswinst aangezien eventueel aangetroffen sporen niet in een ruimere context geïnterpreteerd kunnen worden.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat geen verder onderzoek op de site noodzakelijk is.

3.3 Onderzoekstechnieken

Niet van toepassing.

3.4 Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk

Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd.

In het Programma van Maatregelen voor dit onderzoeksgebied worden geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien.

3.5 Randvoorwaarden.

Niet van toepassing.

4 BESLUIT

Naar aanleiding van de geplande uitbreiding van een kantoorgebouw aan het Gentiel Antheunisplein 1 te Oudenaarde, werd door Hembyse Archeologie onderzocht wat het archeologisch kennispotentieel van de site is en wat de te nemen maatregelen zijn om het kennispotentieel te vrijwaren voor vernietiging.

Het projectgebied bevindt zich midden op de 13^e-eeuwse omwalling van de stad Oudenaarde die gekenmerkt werd door een vestingmuur enerzijds en een brede vestinggracht anderzijds. Deze vestingmuur was onderhevig aan verschillende aanpassingen en werd uiteindelijk in de eerste helft van de 19^e eeuw geslecht. Hierbij werd de vestinggracht gedempt met 19^e-eeuwse opvullingspakketten. Het projectgebied en de zone errond werden aanvankelijk in gebruik genomen als landbouwgronden die later toegankelijk werden gemaakt door een straat die het projectgebied van west naar oost doorkruiste. Enige tijd later werd de straat opgebroken, en werden de akkers in gebruik genomen als woongebied: in het eerste kwart van de 20^e eeuw bouwde de familie van Gheluwe de Berlaere-Van Cauwenberghe hier de zogenaamde Villa Buitenhof die omgeven werd door een omheinde tuin. Dit is tevens de huidige situatie, al is het woonhuis ondertussen in gebruik als kantoorruimte.

Het slechten van de vesten en voornamelijk het dempen van de vestinggracht met 19^e-eeuwse puinpakketten die vermoedelijk reiken tot op een minimale diepte van 4 meter onder het huidige maaiveld tonen echter aan dat er een lage kans is op het aantreffen van goed bewaarde archeologische structuren. Indien deze wel nog aanwezig zouden zijn, zou het echter niet mogelijk zijn om deze in een ruimere context te interpreteren. Bijgevolg kan gesteld worden dat de kostprijs en de impact op de draagkracht van de grond niet opwegen tegenover het lage kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied. bijgevolg is verder onderzoek niet noodzakelijk en is het bepalen van een vervolgstategie evenmin noodzakelijk.

5 LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN

PLAN NR	Onderwerp	Analoog/digitaal aangemaakt
NR 03	Situering van het projectgebied op het gewestplan	digitaal

6 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied op het gewestplan, aanmaakschaal
1:15

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: bart@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

